

УДК 631.164.23:330.

*І. І. Вініченко,**д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9527-1625>**К. М. Дідур,**докторант кафедри економіки, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8489-0308>**Т. В. Добродзій,**здобувач гр. МгЕКз-1-22, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-1401-5565>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.1.49

ІНВЕСТИЦІЇ В СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ГОЛОВНЕ ДЖЕРЕЛО ДОСЯГНЕННЯ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

I. Vinichenko,

Doctor of Economic Sciences, Head of the Department of Economics, Dnipro State Agrarian and Economic University
K. Didur,

Doctoral candidate of the Department of Economics, Dnipro State Agrarian and Economic University

T. Dobrodziy,

Student group MgEkz-1-22, Dnipro State Agrarian and Economic University

INVESTMENTS IN AGRICULTURE AS THE MAIN SOURCE OF ACHIEVING FOOD SECURITY IN UKRAINE

Інвестиції в розвиток сільського господарства в Україні відіграють важливу роль у забезпеченні сталого зростання та досягненні продовольчої безпеки. Сільське господарство має важливу економічну та соціальну роль, особливо з огляду на значний внесок у зайнятість населення та виробництво продуктів харчування. Інвестиції можуть бути спрямовані на різні аспекти розвитку сільського господарства, такі як впровадження нових технологій, покращення інфраструктури, підвищення якості насіння та добрив, навчання аграріїв сучасним методам управління господарством, та розвиток ринків збуту. Інвестиції сприяють підвищенню продуктивності, покращенню якості життя населення, зменшенню втрат врожаю, а також забезпечують сталість досягнення продовольчої безпеки в довгостроковій перспективі.

В дослідженні проаналізовано ключову роль інвестицій у розвитку сільського господарства як стратегічного інструменту для забезпечення продовольчої безпеки в Україні. Досліджено сучасний стан розвитку сільського господарства України, а також труднощі, що виникли перед аграріями через повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. В статті міститься статистичний аналіз щодо кількості прямих інвестицій в Україну протягом останніх років та проаналізовано їх динаміку. Стаття докладно розглядає необхідність інвестицій у модернізацію та інновації, впровадження новітніх технологій, а також роль нашої держави на світовому продовольчому ринку. В дослідженні висвітлено, як інвестиції сприяють підвищенню ефективності сільського господарства, стимулюють економічне зростання та сприяють формуванню стійкої системи продовольчої безпеки в країні.

В статті проаналізовані ключові труднощі, з якими стикаються сільськогосподарські підприємства у сфері інвестиційного розвитку. Важливим є висвітлення проблемних аспектів та виявлення можливих шляхів вирішення цих питань. Окрім того, в статті запропоновані практичні рекомендації для стимулювання інвестицій в аграрні структури національного рівня. Дані рекомендації спрямовані на покращення інвестиційного клімату в аграрному секторі та створення сприятливих умов для залучення капіталу, що в свою чергу сприятиме сталому розвитку та модернізації сільськогосподарського виробництва. Стаття є важливою для розуміння стратегічного значення інвестицій у сільське господарство як фундаментально-го компонента національної безпеки та сталого розвитку України.

Investments in the development of agriculture in Ukraine play a crucial role in ensuring sustainable growth and achieving food security. Agriculture holds significant economic and social importance, particularly in terms of its substantial contribution to employment and food production. Investments can be directed towards various aspects of agricultural development, such as the implementation of new technologies, improvement of

infrastructure, enhancement of seed and fertilizer quality, training farmers in modern farm management methods, and the development of market outlets. Investments contribute to increased productivity, improved quality of life for the population, reduced crop losses, and ensure the long-term stability of achieving food security.

The study analyzes the key role of investments in the development of agriculture as a strategic tool for ensuring food security in Ukraine. It examines the current state of agricultural development in Ukraine and the challenges faced by farmers due to the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine. The article includes a statistical analysis of the amount of foreign direct investments in Ukraine over recent years and analyzes their dynamics. The article delves into the necessity of investments in modernization and innovation, the implementation of cutting-edge technologies, and the role of our country in the global food market. The research highlights how investments contribute to the efficiency of agriculture, stimulate economic growth, and foster the formation of a sustainable food security system in the country.

The article analyzes key challenges encountered by agricultural enterprises in the realm of investment development. It emphasizes the exploration of problematic aspects and identifies possible avenues for addressing these issues. Additionally, the article proposes practical recommendations to stimulate investments in national-level agricultural structures. These recommendations aim to improve the investment climate in the agricultural sector and create favorable conditions for capital attraction, thereby contributing to the sustainable development and modernization of agricultural production. The article is crucial for understanding the strategic importance of investments in agriculture as a fundamental component of national security and sustainable development in Ukraine.

Ключові слова: аграрне підприємство, інвестиції, продовольство, продовольча безпека, ресурсний потенціал, розвиток, сільськогосподарське виробництво, сільське господарство.

Key words: Agricultural enterprise, investments, food, food security, resource potential, development, agricultural production, agriculture.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На жаль, економічна ситуація, яка склалася в Україні протягом останніх років, є дуже складною та такою, що потребує державної підтримки майже в усіх галузях економіки. Однією з ключових складових аграрної політики країни є реагування на кризові ситуації, впровадження науково-технічного прогресу та забезпечення розвитку сільського господарства з метою досягнення соціально-економічного ефекту, вирішення проблем у сфері продовольства та розширення експортного потенціалу.

Інвестиційна діяльність виступає як один із ефективних способів залучення та формування ресурсів для забезпечення ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств. Саме інвестиції є тим дієвим засобом, здатним допомогти підприємствам залишатись стабільними та досягати стійких економічних результатів. Проте, у зв'язку з агресією Російської Федерації спостерігається стійка тенденція до критичної нестачі інвестиційних ресурсів в Україні. Низький рівень розвитку інвестиційної та фінансово-кредитної системи негативно позначається на використанні наявних виробничих ресурсів, якості та конкурентоспроможності продукції, технічному та технологічному переозброєнні галузі та інших аспектах. У цьому контексті важливо активізувати заходи для залучення інвестицій, сприяти розвитку фінансово-кредитної системи та підтримувати технологічні інновації в сільському господарстві.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вивченню питань впливу інвестицій на стан продовольчої безпеки та рівень сільськогосподарського виробництва приділяли увагу такі вчені, як М.В. Вовк,

Ж.В. Гарбар, К.М. Дідур, І.Г. Кириленко, М.І. Кісіль, В.В. Крук, К.С. Майбородюк, Т.В. Майорова, О.В. Міщук, Д.О. Миргородська, М.А. Однорог, Г.А. Харченко, Я.В. Шевчук та інші визначні дослідники [1—13]. Їхні наукові внески допомагають розкрити різні аспекти взаємозв'язку між інвестиціями в сільське господарство та рівнем продовольчої безпеки.

Незважаючи на велику кількість наукових досліджень у цьому напрямку, варто зазначити, що залишаються невирішеними питання щодо особливостей та шляхів поліпшення інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств в нинішніх кризових умовах господарювання. Зокрема, актуальним залишається дослідження конкретних шляхів поліпшення інвестиційного клімату, впровадження новітніх технологій у сільське господарство, а також розробка ефективних механізмів приваблення інвестицій у цей сектор.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета статті полягає в дослідженні та аналізі основних труднощів, які виникають у процесі інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств, а також у розробці конкретних практичних рекомендацій для стимулювання інвестиційних вкладень у сільське господарство з метою забезпечення продовольчої безпеки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сільське господарство — це одна з найпріоритетніших галузей економіки, оскільки саме від сільського господарства залежить добробут нації та продовольча безпека світу в цілому. В 2021 році сільське господарство продемонструвало вражаючий ріст виробництва на

рівні 14,4%, а на сільгосп підприємствах цей показник зріс на цілих 19,2%. Такий динамічний розвиток сектору дозволив йому здобути лідерство в зростанні виробництва серед усіх економічних галузей. За результатами 2021 року сільське господарство забезпечило найвищий відсоток до ВВП, перевищуючи 10%. Окрім того, сільгосппродукція займає значну частку в експорті країни, становлячи близько 41% загального обсягу. Це вказує на ефективність сільського господарства як ключового сегмента економічної активності. Важливо зазначити, що Україна, як аграрна країна, відіграє ключову роль в світовій продовольчій безпеці. За останні 20 років країна істотно збільшила свою здатність забезпечувати продовольством світове населення. З 40 млн людей, яких Україна "годувала" два десятиліття тому, країна тепер може забезпечити харчування близько 400 млн людей, і це ще не враховуючи власне населення. В стратегії розвитку сільського господарства України до 2030 року зазначається, що наша держава ставить амбіційну мету забезпечити продовольством 1 млрд людей у світі. Це свідчить про рішучість країни не лише у зміцненні свого внутрішнього сільськогосподарського сектору, але і в активному залученні в глобальну продовольчу безпеку.

Проте, всі ці обнадійливі прогнози на даний час втратили свою актуальність. А вже після повномасштабного вторгнення росії 24 лютого 2022 року на територію суверенної держави України, всі прогнози та плани економічного розвитку держави "похитнулись". Сільське господарство, як ключова галузь економіки, суттєво постраждало внаслідок воєнних дій та окупації певних територій. Аграрії стикнулися з руйнуванням інфраструктури, втратами виробничого потенціалу, порушенням ланцюгів постачання, переселенням населення та іншими викликами. Більше 70% сільських господарств зазнали збитків внаслідок війни. Втрати доходів сільських господарств становили в середньому 30—40%. Обсяг виробництва сільськогосподарської продукції зменшився від 5% до 30% залежно від регіону та виду продукції. Обсяги виробництва зернових культур знизилися в 2022 році на 37% порівняно з показником 2021 року і склали близько 53,9 млн тонн. Понад 2 мільйони гектарів оброблюваних земель втрапилися через війну та окупацію територій.

Світовим банком проведено оперативну оцінку руйнувань та визначено потреби для відновлення після повномасштабного вторгнення. Зазначено, що прямі збитки в аграрному секторі становили 8,7 млрд доларів США, а непрямі втрати, обумовлені скороченням виробничих можливостей, склали 31,5 млрд доларів США, усього досягши 40,2 млрд доларів США. На розмінування знадобиться не менше 37,6 млрд доларів США станом на лютий 2023 року. В секторі зрошення та водовідведення збитки досягли 380,5 млн та 282,5 млн доларів США відповідно. Витрати на відновлення зрошення складають 8,9 млрд доларів США. Оцінка також вказує, що на потреби в реконструкції та відновленні сільськогосподарського виробництва в Україні потрібно виділити не менше 29,7 млрд доларів США в період з 2024 по 2033 рік, в тому числі 600 млн доларів США вже в 2023 році, переважно для негайного відновлення виробництва. Важливо враховувати, що проведена оцін-

ка має суттєві обмеження, особливо при розрахунку довгострокових непрямих втрат, таких як деградація ґрунтового покриву та забруднення, спричинені військовими діями. Суттєвий акцент слід зробити на продовженні воєнних дій на території України, що продовжує призводити до нових втрат і руйнувань, що підтверджено такими подіями, як, наприклад, підриг Каховської дамби у червні 2023 року, що вимагає додаткових оцінок і невідкладних заходів.

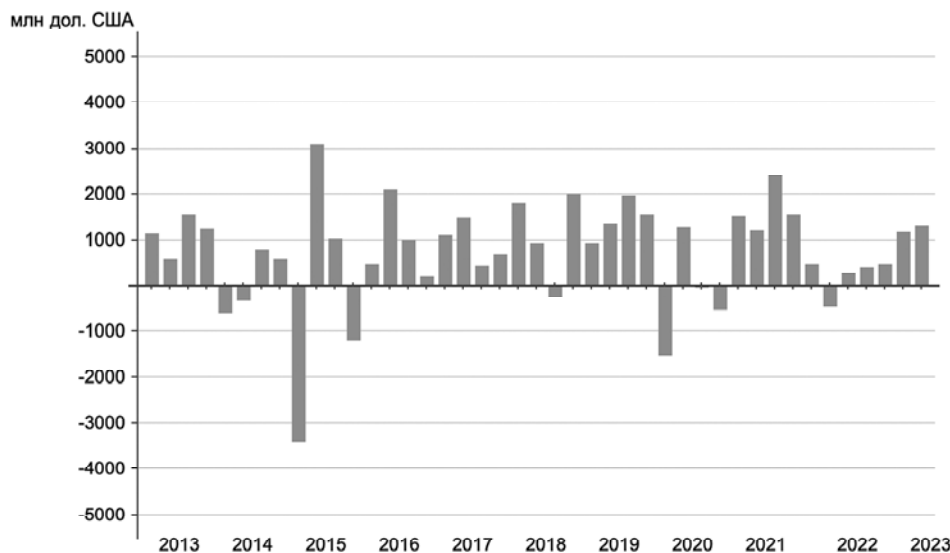
Руйнування та захоплення засобів виробництва, перешкоди в інфраструктурі та логістиці, стрімке зростання цін на агрохімікати та паливо, а також дефіцит людських ресурсів великою мірою визначають спроможність України у виробництві продовольства. Зокрема, виробництво зернових значно постраждало: площа посіву ярих культур в 2022 році скоротилася в середньому на 21%, а озимих — на 41%. До того ж 25% територій для вирощування овочів перебувають під окупацією. Індикатори тваринницької продукції також відзначають зниження, особливо в регіонах, які зазнали або досі зазнають окупації. Після спаду в березні 2022 року, експорт тваринницької продукції почав відновлюватися наприкінці року, особливо це стосується курятини.

У 2022 році доходи від експорту сільськогосподарської продукції склали 52% усіх експортних надходжень, порівняно з 41% у 2021 році. Зазначимо, що це пояснюється втратою інших ключових експортних товарів, таких як метали, руди та машинне обладнання. За абсолютними показниками доходи від сільського господарства в 2022 році були меншими, досягаючи 21 млрд доларів США порівняно з 27 млрд доларів США у 2021 році. Ці дисбаланси в продовольчій системі України мають системні наслідки для ланцюгів постачання як у країні, так і на міжнародному рівні [13].

Наведені тенденції в сільському господарстві створюють необхідність стратегічних інвестицій для подолання викликів та забезпечення сталого розвитку галузі. Важливо відзначити, що останні роки свідчать про обмеження притоку іноземних інвестицій у сільське господарство. Причини цього можна віднести до воєнних конфліктів на території України, нестабільної політичної ситуації, високого рівня корупції та недостатньої розвиненості економіки. Ці фактори породжують невизначеність серед потенційних інвесторів та розкладають їхню бажаність вкладати кошти у цей сектор [4].

За даними Національного банку України, на кінець 2021 року, обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку країни склав 65 746,8 млн доларів США. Інвестиції спрямовані в різні галузі економіки, з основною увагою на промисловість та оптово-роздрібну торгівлю. Найбільший обсяг інвестицій припадає на підприємства промисловості (43,7%) та установи, які займаються торгівлею та ремонтом автотранспортних засобів (15,5%). Згідно з даними, основними країнами-інвесторами є Кіпр, Нідерланди, Швейцарія, Велика Британія, Німеччина, Австрія, Люксембург і Франція. У платіжному балансі за перші вісім місяців 2023 року чистий приплив прямих іноземних інвестицій склав 2,9 млрд доларів США, включаючи реінвестування доходів у сумі 2,3 млрд доларів США.

Щодо освоєння капітальних інвестицій підприємств України в 2022 році, обсяг склав 409 660,0 млн гривень.

Рис. 1. Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України

Джерело: [2].

Лідируючими галузями за обсягами інвестицій залишаються промисловість (30,8%), сільське господарство (12,6%), транспорт та складська діяльність (12,1%), оптова та роздрібна торгівля (9,0%) та інші.

Незважаючи на різноманітні джерела фінансування, власні кошти підприємств і надалі залишаються головним джерелом для освоєння капітальних інвестицій, внесок яких становить 68,6% від загальної суми в січні-грудні 2021 року. У 2021 році частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень склала 5,0%. Державні та місцеві бюджети внесли важливий внесок, освоївши 17,6% капітальних інвестицій протягом січня-грудня 2021 року. Водночас частка іноземних інвесторів становила 0,1% від усіх капіталовкладень, а коштів населення на будівництво житла припало 5,4%. Інші джерела фінансування внесли 3,3% [2].

У контексті військової агресії та введення воєнного стану в Україні, влада, згідно з Указом Президента України від 24.02.2022 № 64, працює над відновленням економіки, підтримкою підприємців та створенням умов для інвестицій. З метою стимулювання залучення стратегічних інвесторів та підвищення інвестиційної привабливості України, Верховна Рада прийняла Закон України "Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями". 9 серпня 2023 року введено Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями", що набув чинності. Головна мета нового закону — спрощення вимог до інвестиційних проектів із значними інвестиціями, удосконалення форм державної підтримки, що створює сприятливі умови для повернення більшого кола інвесторів, розширення числа таких проектів та сприяння розвитку регіонів, де вони реалізуються [1].

Інвестиції в сільське господарство є вкрай важливими для забезпечення продовольчої безпеки країни, оскільки сприяють:

1. Збільшенню виробництва продукції. Інфраструктурні та технологічні інвестиції дозволяють сільськогосподарським підприємствам підвищити виробництво та ефективність. Вдосконалення методів обробітку ґрун-

ту та управління ресурсами можуть підвищити урожайність та забезпечити стабільне виробництво сільськогосподарської продукції.

2. Створенню робочих місць та підвищенню рівня життя населення. Інвестиції в сільське господарство створюють нові робочі місця, зокрема в сільських районах, сприяючи зменшенню безробіття та покращенню економічної активності. Збільшення виробництва сільськогосподарської продукції може призвести до підвищення доходів фермерів та інших учасників сільського господарства, що, в свою чергу, покращує їхній рівень життя та доступ до продуктів харчування [3].

3. Диверсифікації та стійкості харчових ланцюгів. Інвестиції дозволяють розвивати нові галузі та розширювати асортимент сільськогосподарської продукції, забезпечуючи різноманіття та стабільність у виробництві. Інвестиції у технологічний та науковий прогрес допомагають сільському господарству пристосовуватися до небезпек та змін в кліматі, що сприяє забезпеченню стабільності харчового виробництва.

4. Розвиток ринків та експорт. Інвестиції у сучасні технології та управління дозволяють підвищити якість та конкурентоспроможність продукції на світовому ринку, а також забезпечують можливість розвивати експорт сільськогосподарської продукції, що може позитивно впливати на економіку країни [5].

Усі ці фактори допомагають забезпечити стаке та ефективне виробництво продуктів харчування, підтримуючи продовольчу безпеку країни як внутрішню, так і на міжнародному рівні. Інвестиції в сільське господарство сприяють створенню більш стійкої, продуктивної та конкурентоспроможної системи виробництва, що є важливим елементом глобальних харчових ланцюгів. Проте, на даний момент, існують певні проблеми, які є перешкодою на шляху забезпечення інвестиціями сільського господарства:

По-перше, в Україні спостерігається нестабільність у політичній та економічній сферах, що викликає наявність недовіри та сумнівів з боку інвесторів. Нестабільність може стати суттєвою перешкодою для розвитку економіки. Інвестори шукають надійність та прозорість в умовах свого бізнесу. Тому, важливо, щоб влада активно діяла у напрямку політичної та економічної стабільності. Створення сприятливого інвестиційного клімату передбачає впровадження ефективних реформ, які спростять процес ведення бізнесу та забезпечать рівноправні умови для всіх учасників ринку. Також важливо забезпечити прозорість у видачі ліцензій, додержання законів та відкритість в управлінні фінансами. Ключовим аспектом є співпраця між владою та бізнесом для створення ефективного та привабливого інвестиційного середовища. Це може включати в себе

консультації з представниками бізнесу, врахування їхніх думок у процесі розробки політики та швидке реагування на зміни в економічній обстановці. Зрештою, утвердження стабільності та створення прозорих правил гри є важливими компонентами для зростання кількості та розмірів інвестицій та сприяння економічному зростанню в Україні [7].

По-друге, слабка інфраструктура та транспортна система в сільських районах України обмежує можливості ефективного використання інвестицій в аграрний сектор. Розвиток цих секторів стає важливим завданням для створення умов, що сприятимуть зручному та швидкому переміщенню товарів та послуг. Недостатня розвиненість та застарілість інфраструктурних об'єктів ускладнюють впровадження сучасних технологій та обмежують потенціал сільськогосподарської галузі. Інвестиції в інфраструктуру та транспортну систему можуть сприяти покращенню умов для сільського господарства. Розвиток сучасних транспортних мереж, включаючи дороги, залізниці та логістичні центри, забезпечить більш ефективну та швидку доставку сільськогосподарської продукції до ринків. Також важливо вдосконалити інфраструктуру для зберігання та обробки продукції, що допоможе збільшити її конкурентоспроможність. Розвиток інфраструктури у сільських районах може включати в себе будівництво сучасних фермерських ринків, холодильних камер для зберігання продукції та об'єктів для переробки сільськогосподарських товарів. Це сприятиме розвитку місцевого бізнесу та підвищить додану вартість сільськогосподарської продукції. Узагальнюючи, інвестиції в інфраструктуру та транспортну систему є стратегічно важливими для подолання обмежень та створення сприятливих умов для розвитку сільського господарства в Україні [9], [11].

По-третє, проблема нестачі доступного фінансування та обмеженого кредитування сільських господарств в Україні ставить під загрозу їхню здатність залучати інвестиції та розвиватися. Щоб подолати цей виклик, необхідно вжити конкретних заходів щодо розбудови фінансово-кредитної системи та запровадження спеціальних програм підтримки. Розвиток фінансово-кредитної системи може включати в себе створення більш гнучких та привабливих умов для сільських господарств у процесі отримання кредитів. Важливо враховувати особливості аграрного сектору та надавати адаптовані фінансові рішення для різних сільськогосподарських підприємств. Створення спеціальних програм підтримки може включати в себе надання субсидій або фінансових стимулів для розвитку сільського господарства. Також важливо створювати освітні ініціативи для фермерів щодо правильного використання фінансів та ефективного управління ресурсами. Необхідно активно залучати фінансові установи, урядові органи та сільськогосподарські об'єднання для спільної роботи над створенням ефективної системи фінансування, що враховує конкретні потреби різних галузей сільського господарства. У світлі викликів, які стоять перед аграрним сектором, важливо визнати, що розвиток фінансово-кредитної системи та впровадження програм підтримки стануть важливим кроком у напрямку сталого розвитку та конкурентоспроможності сільських господарств в Україні.

По-четверте, в Україні існує проблема недосконалого земельного законодавства, що впливає на систему власності та використання земельних ресурсів. Це стає джерелом складнощів та неоднозначності, що можуть викликати невизначеність для потенційних інвесторів. Впровадження реформ у земельному законодавстві є кроком до створення стійкої та прозорої основи для залучення інвестицій. Необхідно переглянути та удосконалити земельні закони з метою визначення чітких прав власності та ефективного використання земельних ресурсів. Це допоможе уникнути правових колізій та забезпечить стійкий механізм захисту прав інвесторів у сфері землекористування. Реформи повинні також сприяти створенню прозорих і простих процедур отримання земельних дозволів та ліцензій. Це сприятиме зменшенню бюрократичних перешкод та ризиків для бізнесу, а також забезпечить більшу привабливість для потенційних інвесторів. Паралельно із цим важливо залучити громадськість та зацікавлені сторони до процесу формування та обговорення нового земельного законодавства. Широкий громадський консенсус може сприяти успішній імплементації реформ та врахуванню різних точок зору для досягнення балансу між інтересами громади, держави та інвесторів. Всі ці заходи мають потенціал створити стабільну та прозору правову базу, яка буде сприяти розвитку ефективного та сталого використання земельних ресурсів та привертати інвестиції до аграрного сектору України [10].

По-п'яте, відсутність інновацій в галузі. Багато сільськогосподарських підприємств не використовують передові технології та інновації, що може обмежувати їхню конкурентоспроможність. Розвиток наукових досліджень та впровадження сучасних методів може виявитися ключовим фактором для привертання інвестицій та підвищення ефективності аграрної галузі. Необхідно стимулювати сільськогосподарські підприємства до впровадження інновацій, надаючи фінансову підтримку та податкові стимули для впровадження новітніх технологій. Також важливо активізувати співпрацю між науковими установами та сільськогосподарськими підприємствами для спільного проведення досліджень та впровадження нових методів у сільському господарстві. Створення інноваційних кластерів та платформ для обміну досвідом може також допомогти у розповсюдженні передових практик та технологій серед сільськогосподарських підприємств. Важливо розуміти, що інновації не обов'язково пов'язані лише з використанням новітнього обладнання, але і з вдосконаленням методів вирощування, обробки продукції, організацією раціонального управління підприємством тощо. Загалом, інвестування у наукові дослідження та впровадження інновацій може значно підняти якість та ефективність українського сільського господарства, зробити його більш привабливим для інвесторів та сприяти сталому розвитку галузі.

По-шосте, екологічні питання. Екологічні питання в сільському господарстві в Україні є актуальними, особливо стосовно забруднення ґрунтів та водних ресурсів. Ці проблеми можуть створювати негативний вплив на навколишнє середовище та загрожувати здоров'ю людей. Вирішення цих екологічних викликів вимагає значних інвестицій у сталий розвиток та впровадження екологічно чистих технологій в аграрному секторі. Інвестування в сталий розвиток може включати в себе перехід

до більш ефективних та екологічно безпечних методів обробітку ґрунту та вирощування культур. Важливо також впроваджувати системи обробітку, які зменшують використання хімічних речовин та сприяють збереженню родючості ґрунту. Інноваційні технології, такі як точне землеробство та використання сучасних систем поливу, можуть допомогти зменшити негативний вплив сільськогосподарської діяльності. Важливо також стимулювати сільськогосподарські підприємства до використання відновлюваних джерел енергії та зменшення викидів в атмосферу. Залучення аграріїв у програми екологічного ліцензування та надання фінансових ініціатив для тих, хто впроваджує екологічно чисті методи виробництва, може стимулювати перехід до більш сталого та екологічно відповідального сільського господарства. В цілому, інвестиції у впровадження екологічних практик та технологій можуть допомогти сільському господарству України подолати екологічні виклики та забезпечити стале використання природних ресурсів для майбутніх поколінь.

По-сьоме, необхідність розвитку кадрового потенціалу. Відсутність кваліфікованих кадрів у сільському господарстві може обмежувати можливості впровадження новітніх методів та технологій. У багатьох господарствах України відзначається відсутність помітного поліпшення у кадровому забезпеченні через низьку закріпленість молодих спеціалістів та випускників. З тих випускників, які отримують направлення на роботу в сільське господарство, кожен четвертий не розпочинає працювати у цьому напрямку, а майже 50% залишає цю галузь протягом першого року роботи, переходячи в інші, високооплачувані сфери виробництва. Більше того, вища освіта не гарантує молодим спеціалістам підвищення їх матеріального стану. Збереження такого стану справ є негативним не лише для аграрного сектору, але й в цілому для розвитку сільських територій. Село не лише не отримує необхідних фахівців, але й продовжує втрачати найбільш підготовлену частину сільської молоді через навчальні заклади. Це може призвести до відчутного знецінення аграрних знань та втрати цінних ресурсів для розвитку сільськогосподарського сектору в майбутньому. Для вирішення цих проблем важливо розглядати стратегії, спрямовані на збереження та приваблення молодих кадрів в аграрну галузь. Це може включати в себе покращення умов праці, впровадження програм підтримки для молодих фахівців у сільському господарстві та створення стимулів для кар'єрного зростання у цій сфері. Крім того, важливо переглядати підходи до вищої освіти, забезпечуючи її зв'язок з потребами ринку праці в аграрному секторі та розвиваючи практичні навички серед студентів. Такий підхід сприятиме зміцненню та сталому розвитку сільськогосподарського сектору в регіоні.

По-восьме, соціально-економічна нестабільність. Економічні труднощі та соціальна нестабільність можуть впливати на інвестиційний клімат в країні загалом, включаючи його вплив на сільське господарство. Для визначення ефективних заходів національної політики варто провести аналіз факторів, що призводять до економічних труднощів та нестабільності. Це можуть бути такі явища, як висока інфляція, ризики фінансового зриву, зменшення соціального захисту населення та інші. Вра-

хування цих аспектів дозволить розробити спрямовані заходи для стабілізації економічної ситуації та покращення інвестиційного клімату. Окрім того, важливо розглядати взаємозв'язок між соціально-економічною нестабільністю та сільським господарством, зокрема, як ці фактори впливають на фермерів, виробництво та споживання сільськогосподарської продукції. Забезпечення стійкості та розвитку сільського господарства може вимагати системних заходів, спрямованих на зменшення ризиків і підвищення стабільності економіки країни. Отже, розуміння та врахування соціально-економічної нестабільності стає ключовим елементом при формуванні ефективної стратегії розвитку, яка сприятиме як загальному економічному відновленню, так і сталому розвитку сільського господарства [8].

По-дев'яте, у сучасному світі надто важливо розглядати аспекти сталого розвитку. Розвиток екологічно безпечного та ефективного сільського господарства є ключовим завданням, інтеграція якого допоможе вирішити проблеми екологічного впливу та відновити баланс використання ресурсів. Інвестиції в дослідження та впровадження новітніх технологій в сільському господарстві можуть мати значний вплив на досягнення цієї мети. Використання сучасних методів управління ресурсами, точного землеробства, ефективних систем поливу та інших інновацій допоможе оптимізувати використання ґрунту, води та енергії, що є ключовими ресурсами у сільському господарстві. Підтримка сталого розвитку також передбачає впровадження практик органічного землеробства, зменшення використання хімічних пестицидів та добрив, а також підтримку агроекологічних систем. Це не лише забезпечить більшу безпеку для довкілля, але й позитивно вплине на якість сільськогосподарської продукції, що стає все важливішою складовою у вимогливому ринковому середовищі.

Отже, створення комплексної стратегії є ключовим елементом для повернення інвестицій у сільське господарство України. Подолання викликів у політичній, економічній, інфраструктурній, екологічній та соціальній сферах допоможе створити сприятливе середовище для інвесторів та підтримає стійкий розвиток галузі. У політичному аспекті, важливо реалізувати реформи, спрямовані на стабілізацію політичного клімату та створення прозорого та стабільного законодавчого середовища для бізнесу. Економічні заходи повинні спрямовуватися на покращення умов для інвестування, зокрема шляхом вдосконалення фінансово-кредитної системи та створення інвестиційної привабливості. Розвиток інфраструктури, має включати в себе покращення транспортних зв'язків, будівництво сучасних об'єктів для зберігання та переробки продукції, що сприятиме полегшенню та зростанню виробництва. У сфері екології, інвестиції в сучасні технології та практики дозволять вдосконалити екологічну стійкість сільського господарства, що важливо для забезпечення довгострокового урожайності та дотримання екологічних норм. Соціальні аспекти мають включати в себе підтримку розвитку сільських громад, забезпечення доступу до освіти та медичного обслуговування, що покращить якість життя населення та збільшить його привабливість для мешканців та інвесторів. Інтеграція всіх цих аспектів у стратегію дозволить створити узгоджений та ефективний

план для розвитку сільського господарства в Україні, що відкриє нові перспективи для економічного та соціального росту країни [12].

ВИСНОВКИ

Досягнення стійкого розвитку сільського господарства неможливе без ефективного залучення інвестицій. Активізація інвестиційної діяльності не лише сприятиме зростанню обсягів аграрного виробництва, але й сприятиме розвитку галузей та регіонів, сприяючи підвищенню економічної ефективності сільськогосподарських підприємств та підвищенню рівня та якості життя населення. Стимулювання інвестиційної активності у сільському господарстві є особливо важливим завданням, оскільки ця галузь взаємодіє з переробним комплексом, створюючи міжгалузеві зв'язки та впливає на світову продовольчу безпеку. Інвестиції в розвиток сільського господарства генерують синергетичний ефект, що стимулює попит на продукцію суміжних галузей та сприяє формуванню їх власного інвестиційного потенціалу.

Література:

1. Закон України "Про інвестиційну діяльність": за станом на 1 груд. 2013. Відомості Верховної Ради України. 1991. N 47, С. 646.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Вовк М.В. Інвестиційний потенціал сільського господарства України. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2013. № 2 (1). С. 87—94.
4. Гарбар Ж. В., Майбородиук К. С. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств України. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 12. С. 18—22.
5. Дідур К.М. Продовольча безпека України, як один із пріоритетів розвитку глобальної економіки. Ефективна економіка. 2023. № 5. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1573/1582>
6. Дідур К.М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 9—10. С. 30—38.
7. Кириленко І.Г. Трансформація соціально-економічних перетворень у сільському господарстві України: проблеми, перспективи. К.: ННЦІАЕ, 2005. 452 с.
8. Кісіль М.І. Інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства України в стратегічній перспективі. Вісник аграрної науки. 2018. № 1 (778). С. 78—82.
9. Майорова Т.В., Крук В.В., Шевчук Я.В. Капітальні інвестиції: сутність та проблеми реалізації в кризових умовах. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 21. С. 12—16.
10. Міщук О.В. Прямі іноземні інвестиції у забезпеченні інноваційного розвитку економіки України. Інноваційна економіка. 2013. № 7. С. 242—245.
11. Однорог М.А. Особливості інвестиційної діяльності в аграрному секторі. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2015. Вип. 126. Ч. 2. С. 108—115.
12. Харченко Г.А., Миргородська Д.О. Інвестиційна діяльність сучасних сільськогосподарських підприємств: стан, проблеми та напрями поліпшення. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2018. № 17. С. 663—667.
13. Сільське господарство: пріоритети сталих інвестицій для сприяння відновленню України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ecoaction.org.ua/sh-priorityty-stalykh-investytsij.html>

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine "On investment activity", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (Accessed 11 December 2023).
2. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2021), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 11 December 2023).
3. Vovk, M.V. (2013), "Investment potential of agriculture of Ukraine", Zbirnyk naukovykh prats' Tavrijs'koho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky), vol. 2 (1), pp. 87—94.
4. Harbar, Zh. and Maiborodiuk, K. (2021), "Investment support of innovative development of agricultural in Ukraine", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 12, pp. 18—22.
5. Didur, K.M. (2022) "The essence, classification and structure of investment and innovation activity of the enterprise", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 9—10, pp. 30—38.
6. Didur, K.M. (2023) "Food security of Ukraine as one of the priorities for the development of the global economy", Efektyvna ekonomika, [Online], vol. 5. Available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1573/1582> (Accessed 11 December 2023).
7. Kyrylenko, I.H. (2005) Transformatsiia sotsialno-ekonomichnykh peretvoren u silskomu hospodarstvi Ukrainy: problemy, perspektyvy [Transformation of socioeconomic transformations in agriculture in Ukraine: problems, perspectives], NNTs IAE, Kyiv, Ukraine.
8. Kisil', M.I. (2018), "Investment support for the development of agriculture in Ukraine in the strategic perspective", Visnyk ahrarynoi nauky, vol. 1 (778), pp. 78—82.
9. Majorova, T.V. Kruk, V.V. and Shevchuk, Ya.V. (2015), "Capital investments: essence and problems of realization in crisis conditions", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 21, pp. 12—16.
10. Mischuk, O.V. (2013), "Foreign direct investment in ensuring the innovative development of Ukraine's economy", Innovatsijna ekonomika, vol. 7, pp. 242—245.
11. Odnoroh, M.A. (2015), "Features of investment activity in the agricultural sector", Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn, vol. 126 (ch. 2), pp. 108—115.
12. Kharchenko, H.A. and Myrhorods'ka, D.O. (2018), "Investment activity of modern agricultural enterprises: condition, problems and directions of improvement", Bukhhal'ters'kyj oblik, analiz ta audit, vol. 17, pp. 663—667.
13. Ekodiya (2023), "Agriculture: priorities for permanent investments to promote the recovery of Ukraine", Available at: <https://ecoaction.org.ua/sh-priorityty-stalykh-investytsij.html> (Accessed 11 December 2023).
Стаття надійшла до редакції 14.12.2023 р.